

Razvojna matična služba za visokoškolske i specijalne knjižnice

Europska avenija 24

31000 Osijek

tel. **385(0)31 211-272

fax **385(0)31 211-218

e-mail: svjetlana@gskos.hr

Klasa: 611-02/22-02/17

Urbroj: 2158-79-04/22-01

Osijek, 8. lipnja 2022.

Analiza knjižnica u sustavu matične djelatnosti za visokoškolske i specijalne knjižnice Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek prema podacima iz sustava statističkih podataka Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu za 2021. godinu

1. Sustav matične djelatnosti za visokoškolske i specijalne knjižnice - obuhvat

Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek (u daljnjem tekstu GSKO) obavlja matičnu djelatnost za visokoškolske i specijalne knjižnice na području Bjelovarsko-bilogorske, Brodsko-posavske, Virovitičko-podravске, Požeško-slavonske, Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije.

GSKO djeluje kao knjižnica s dvojnomo funkcijom – narodnom i sveučilišnom. Statistički podaci za GSKO iskazani su u sustavu matičnosti narodnih knjižnica. Razvojna matična služba za visokoškolske i specijalne knjižnice GSKO-a ima administratorsku ulogu u *Sustavu jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica* za ukupno 27 aktivnih knjižnica¹.

Tablica 1: Ukupan broj aktivnih knjižnica u sustavu Sveučilišne matične knjižnice:

Županije	Visokoškolske knjižnice	Specijalne knjižnice	Ukupno
Bjelovarsko-bilogorska županija	1	1	2
Brodsko-posavska županija	0	0	0
Požeško-slavonska županija	1	1	2
Osječko-baranjska županija	15	5	20
Virovitičko-podravska županija	1	0	1
Vukovarsko-srijemska županija	1	2	3
Ukupno	19	9	28

Knjižnični sustav Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku čine:

- **1 sveučilišna knjižnica:** Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek

¹ Podaci za GSKO navedeni su samo u Tablici 1 i Tablici 2.

- **13 knjižnica fakulteta/akademija/odjel:** knjižnica Ekonomskog fakulteta u Osijeku, knjižnica Fakulteta elektrotehnike, računarstva i informacijskih tehnologija Osijek, knjižnica Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku, knjižnica Filozofskog fakulteta Osijek, knjižnica Građevinskog i arhitektonskog fakulteta u Osijeku, Središnja nadbiskupijska i fakultetska knjižnica u Dakovu, knjižnica Medicinskog fakulteta Osijek, knjižnica Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek, knjižnica Pravnog fakulteta u Osijeku, knjižnica Prehrambeno-tehnološkog fakulteta Osijek, knjižnica Odjela za matematiku Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera Osijeku, knjižnica Fakulteta za dentalnu medicinu i zdravstvo, knjižnica Akademije za umjetnost i kulturu

Visokoškolske knjižnice koje djeluju izvan Knjižničnog sustava Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku su:

- **4 veleučilišne knjižnice:** knjižnica Veleučilišta u Bjelovaru, knjižnica Veleučilišta u Požezi, knjižnica Veleučilišta u Virovitici, knjižnica Veleučilišta „Lavoslav Ružička“ u Vukovaru
- **1 knjižnice u sastavu visokih škola:** knjižnica Visokog evangeosko teološkog učilišta u Osijeku.

Specijalne knjižnice koje djeluju u sustavu matičnosti Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek su:

- **6 muzejskih knjižnica:** knjižnica Muzeja Slavonije, Muzejska knjižnica Zavičajnog muzeja Našice, knjižnica Gradskog muzeja Vinkovci, knjižnica Gradskog muzeja u Vukovaru, knjižnica Muzeja Đakovštine, knjižnica Muzeja likovnih umjetnosti Osijek
- **1 arhivska knjižnica:** knjižnica Državnog arhiva u Bjelovaru
- **2 bolničke knjižnice:** Klinički bolnički centar Osijek, knjižnica Opće županijske bolnice Požega

Tablica 2. Visokoškolske knjižnice (administrativne jedinice) prema vrsti visokog učilišta matične ustanove i županijama u 2021. godini:

Županija	Sveučilišta		Veleučilišta		Visoke škole		Ukupno		Ukupno
	javne	privatne	javne	privatne	javne	privatne	javne	privatne	
Bjelovarsko-bilogorska županija	0	0	0	1	0	0	0	1	1
Brodsko-posavska županija	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Požeško-slavonska županija	0	0	1	0	0	0	1	0	1
Osječko-baranjska županija	14	0	0	0	0	1	14	1	15
Virovitičko-podravska županija	0	0	1	0	0	0	1	0	1
Vukovarsko-srijemska županija	0	0	1	0	0	0	1	0	1
Ukupno	14	0	3	1	0	1	17	2	19

Tablica 3. Specijalne knjižnice (administrativne jedinice) prema vrstama i županijama u 2021. godini:

Županija	Institutska		Muzejska		Arhivska		Bolnička		Industrijska		Ukupno		Ukupno
	javna	privatna	javna	privatna	javna	privatna	javna	privatna	javna	privatna	javna	privatna	
Bjelovarsko-bilogorska županija	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1
Brodsko-posavska županija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Požeško-slavonska županija	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1
Osječko-baranjska županija	0	0	4	0	0	0	1	0	0	0	5	0	5
Virovitičko-podravska županija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vukovarsko-srijemska županija	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2
Ukupno	0	0	6	0	1	0	2	0	0	0	9	0	9

2. Visokoškolske knjižnice

2.1 Usluge i korištenje

Tablica 4.: Broj korisnika visokoškolskih knjižnica prema kategoriji i vrsti knjižnica

Knjižnice u visokim učilištima	Broj knjižnica	Aktivni posuđivači	Aktivni korisnici			
			Ukupno	Zaposlenici	Studenti	Vanjski korisnici
Knjižnice Sveučilišta	13	9.575	14.322	1.443	12.246	633
Veleučilišta	4	760	1.927	152	1.668	107
Visoke škole	1	61	61	13	32	16
Ukupno	18	10.396	16.310	1.608	13.946	756

Tablica 5.: Broj usluga prema vrsti knjižnica

Vrsta knjižnice	Posudbe	Međuknji. posudba	Posjete	Radionice	Polaznici radionica
Knjižnice Sveučilišta	65.728	2.220	857.748	82	1.063
Veleučilišta	8.549	164	11.938	7	145
Visoke škole	904	0	34.607	1	6
Ukupno	75.181	2.384	904.293	90	1.214

2.2 Fond

Tablica 6. Fond prema vrsti građe i prema vrsti visokih učilišta

Visoka učilišta	Knjige ukupno	Od toga u otvorenom pristupu	Časopisi	Ocjenski radovi	Ostala građa
Knjižnice Sveučilišta	232.126	179.031	19.921	32.787	17.662
Veleučilišta	18.849	18.817	574	3.007	116
Visoke škole	99.420	98.186	10.095	593	5.601
Ukupno	350.395	296.034	30.590	36.387	23.379

2.3 Proračun i troškovi

Tablica 7. Troškovi nabave i edukacije prema vrsti visokog učilišta

Visoka učilišta	Troškovi nabave građe, e-izvora, uveza (kn)	Troškovi edukacije (kn)	Ukupno
Knjižnice Sveučilišta	964.608,93	11.417,00	976.025,93
Veleučilišta	138.280,73	6.509,32	144.790,05
Visoke škole	11.793,31	0,00	11.793,31
Ukupno	1.114.682,97	17.926,32	1.132.609,29

2.4 Pristup i oprema

Tablica 8. Radno vrijeme

Visoka učilišta	Tjedno radno vrijeme	Broj sjedećih mjest	Broj računala za korisnike	m ² za korisnike
Knjižnice Sveučilišta	636,5	538	207	2.900
Veleučilišta	140	63	22	380
Visoke škole	37,5	96	0	711
Ukupno	814	697	229	3.991

Visoka učilišta	Prosječno tjedno radno vrijeme
Knjižnice Sveučilišta	48,96
Veleučilišta	35
Visoke škole	37,5
Ukupno	40,49

Tablica 9. Knjižnični programi koje visokoškolske knjižnice koriste

Visoka učilišta	Aleph	Metel	Zaki	CroList	Koha	Ostalo	Nema
Knjižnice Sveučilišta	0	5	0	7	0	1	0
Veleučilišta	0	3	0	1	0	0	0
Visoke škole	0	0	0		1	0	0
Ukupno	0	8	0	8	1	1	0

2.4 Knjižnično osoblje²

Tablica 10. Broj osoblja knjižnice u ekvivalentu PRV na kraju izvještajnog razdoblja prema radnom mjestu i vrsti visokog učilišta

Visoka učilišta	Pom. knjiž.	Knjiž.	Dipl. knjiž.	Viši knjiž.	Knjiž. savjet.	Ostali	Ukupno
Knjižnice Sveučilišta	7 (6)	0 (0)	16 (15)	8 (8)	3 (3)	2(2)	36(34)
Veleučilišta	0 (0)	0 (0)	3,5 (2,5)	0 (0)	0 (0)	0(0)	3,5(2,5)
Visoke škole	1 (1)	0 (0)	1	0 (0)	0(0)	0(0)	2(1)
Ukupno	8 (7)	0 (0)	20,5 (17,5)	8 (8)	3(3)	2(2)	41,5(37,5)

² Vrijednosti iskazane u zagradama odnose se žene.

Tablica 11. Broj zaposlenog osoblja knjižnice prema postignutom stručnom zvanju na kraju izvještajnog razdoblja

Visoka učilišta	Pom. knjiž	Knjižničar	Dipl. knjiž	Viši knjiž.	Knjiž. savjetnik	Ukupno
Knjižnice Sveučilišta	7(6)	0	12(11)	10(10)	6(6)	35 (33)
Veleučilišta	0	0	3(2)	0	0	3 (2)
Visoke škole	1(1)	0	1	0	0	2 (1)
Ukupno	8(7)	0	16(13)	10(10)	6(6)	40 (36)

Tablica 12. Knjižnica prema broju zaposlenika na kraju izvještajnog razdoblja

Broj zaposlenika u knjižnicama	Knjižnice Sveučilišta	Veleučilišta	Visoke škole	Ukupan broj knjižnica	% u strukturi
1 zaposlenik	2	4	0	6	33 %
2 zaposlenika	3	0	1	4	22%
3 zaposlenika	6	0	0	6	33%
4 zaposlenika	0	0	0	0	0 %
5 zaposlenika	1	0	0	1	6 %
6-10 zaposlenika	1	0	0	1	6 %
11 i više zaposlenika	0	0	0	0	0 %
Ukupno knjižnica	13	4	0	0	100 %
Ukupno zaposlenika	36	4	2	18	100 %

Tablica 13. Pokazatelji uspješnosti

POKAZATELJI	Najmanji	Najveći
Izvori, pristup i infrastruktura		
Postotak uspješnih međuknjižničnih posudbi	68	100
Prostor za korisnike po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	48	15.800
Osooblje po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0,8	44,4
Korištenje		
Posudbe po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0,9	20,1
Broj preuzetih jedinica sadržaja po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0	434
Posjete knjižnici po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0,8	769
Korisničko pohađanje knjižničnih događanja po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0	259
Broj korisničkih pohađanja edukacije po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0	241
Postotak dosegnute ciljane populacije	12	136

Učinkovitost		
Trošak po aktivnom korisniku	80,50	2.621,90
Mogućnosti i razvoj		
Broj sati stručnog usavršavanja knjižničnog osoblja po članu knjižničnog osoblja	0	79
Postotak institucionalnih sredstava dodijeljenih knjižnici	0,4	7,8

3 Specijalne knjižnice u sustavu matičnosti Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek

3.1 Usluge i korištenje

Tablica 14. Broj korisnika specijalnih knjižnica prema kategoriji i vrsti knjižnica

Vrsta specijalne knjižnice	Aktivni posuđivači	Aktivni korisnici	Broj suradničkog i znanstvenog osoblja u matičnoj instituciji	Vanjski korisnici	Ukupno
Muzejske	102	281	69	201	270
Arhivske	0	13	10	3	13
Bolničke	977	4.643	2.426	1.537	3.963
Ukupno	1.079	4.937	2.505	1.741	4.246

Tablica 15. Broj usluga prema vrsti specijalnih knjižnica

Vrsta specijalne knjižnice	Ukupan broj posudbi	Međuknjižnična posudba	Posjete (fizičke i virtualne)	Radionice	Polaznici radionica
Muzejske	1.115	95	917	3	27
Arhivske	85	0	230.574	0	0
Bolničke	6.095	2.121	825	24	144
Ukupno	7.295	2.216	232.316	27	171

3.2 Fond

Tablica 16. Fond prema vrsti građe i prema vrsti specijalne knjižnice

Vrsta specijalne knjižnice	Knjige		Časopisi	Ocjenski radovi	Ostala građa	Ukupno
	Ukupno	U otvorenom pristupu				
Muzejske	158.931	35.848	11.133	50	12.112	182.226
Arhivske	3.387	3.300	100	3	220	3.710
Bolničke	6.653	4.317	9.628	114	10	16.495
Ukupno	168.971	43.465	20.861	167	12.342	202.431

3.3 Proračun i troškovi

Tablica 17. Troškovi nabave i edukacije prema vrsti specijalnih knjižnica

Vrsta specijalne knjižnice	Troškovi nabave građe, e-izvora, uveza (kn)	Troškovi edukacije (kn)	Ukupno
Muzejske	26.745,78	1.000,00	27.745,78
Arhivske	6.101,75	0,00	6.101,75
Bolničke	68.706,56	2.040,70	70.747,26
Ukupno	101.554,09	3.040,75	104.594,79

3.4 Pristup i oprema

Tablica 18. Radno vrijeme

Vrsta specijalne knjižnice	Tjedno radno vrijeme	Broj radnih mjesta	Broj računala za korisnike	m ²
Muzejske	240	21	1	1.803
Arhivske	40	6	0	75
Bolničke	80	50	20	360
Ukupno	3	77	21	2.238

	Prosječno tjedno radno vrijeme
Muzejske	40
Arhivske	40
Bolničke	40
Ukupno	40

Tablica 19. Knjižnični programi koje koriste specijalne knjižnice

	Aleph	Metel	ZaKi	Crolist	Koha	Indigo	K++	Nema
Muzejske	0	0	1	0	0	1	4	0
Arhivske	0	0	0	0	0	0	0	0
Bolnične	0	0	0	0	0	0	0	0
Ukupno	0	0	1	0	0	1	4	0

3.5 Knjižnično osoblje

Tablica 20. Broj osoblja knjižnice u ekvivalentu PRV na kraju izvještajnog razdoblja prema radnom mjestu i vrsti specijalnih knjižnica

Vrsta specijalne knjižnice	Pom. knjiž.	Knjiž.	Dipl. knjiž.	Viši knjiž.	Knjiž. savjet.	Ukupno knjiž. osoblja	Ostali	Ukupno
Muzejske	0	0	5(5)	1(1)	2(2)	8(8)	0	8(8)
Arhivske	0	0	1(1)	0	0	1(1)	0	1(1)
Bolničke	0	1(1)	2(2)	0	0	3(3)	0	3(3)
Ukupno	0	1(1)	8(8)	1(1)	2(2)	12(12)	0	12(12)

Tablica 21. Broj osoblja specijalnih knjižnica prema postignutom stručnom zvanju

Vrsta specijalne knjižnice	Pom. knjiž.	Knjižničar	Dipl. knjiž.	Viši knjiž.	Knjiž. savjetnik	Ukupno
Muzejske	0	0	5(5)	1(1)	2(2)	8(8)
Arhivske	0	0	1(1)	0	0	1(1)
Bolničke	0	1(1)	2(2)	0	0	3(3)
Ukupno	0	1(1)	8(8)	1(1)	2(2)	12(12)

Tablica 22. Specijalne knjižnice prema broju zaposlenika

Broj zaposlenika u knjižnicama	Sve knjižnice		Muzejske		Arhivske		Bolničke	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
1	7	77,8	5	83,3	1	100	1	50
2	1	11,2	0	0	0	0	1	50
3	1	11,2	1	16,7	0	0	0	0
4	0	0	0	0	0	0	0	0
5	0	0	0	0	0	0	0	0

Tablica 23. Pokazatelji uspješnosti

POKAZATELJI	Najmanji	Najveći
Izvori, pristup i infrastruktura		
Postotak uspješnih međuknjižničnih posudbi	90	100
Prostor za korisnike po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	70	72.917
Osoblje po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0,8	250,0
Korištenje		
Posudbe po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	1	68
Broj preuzetih jedinica sadržaja po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0	63
Posjete knjižnici po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	2,3	96
Korisničko pohađanje knjižničnih događanja po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0	4000
Broj korisničkih pohađanja edukacije po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0	2250
Postotak dosegnute ciljane populacije	0	583
Učinkovitost		
Trošak po aktivnom korisniku	487,60	12.127,90
Mogućnosti i razvoj		
Broj sati pohađanja predavanja formalnog obrazovanja po članu knjižničnog osoblja	4	50
Postotak institucionalnih sredstava dodijeljenih knjižnici	0	16,3

4 Neaktivne knjižnice i knjižnične zbirke

Tablica 24. Broj ugašenih specijalnih i visokoškolskih knjižnica, odnosno broj zbirki knjižne građe

Neaktivne knjižnice/zbirke	Ugašene knjižnice			Zbirke knjižne građe		
	Broj	U Upisniku knjižnica		Broj	U Upisniku knjižnica	
		DA	NE		DA	NE
Specijalne						
U znanstvenim institutima	0	0	0	1	1	0
U bolničkim i zdravstvenim ustanovama	0	0	0	1	0	1

U muzejima, arhivima, galerijama	1	1	0	17	4	13
U vjerskim zajednicama	0	0	0	10	10	0
U javnim i državnim tijelima	0	0	0	1	1	0
U industrijskim i komercijalnim tvrtkama	3	3	0	0	0	0
U udrugama i društvima	0	0	0	0	0	0
U ostalim institucijama	0	0	0	0	0	0
Ukupno specijalne knjižnice	4	4	0	30	16	14
Visoka učilišta	3	3	0	3	1	2
Ukupno	7	7	0	33	17	16

Napomene, primjedbe i prijedlozi GISKO nakon analize podataka u Sustavu jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica

Visokoškolske knjižnice:

- zamjećuje se lagani pad posudbe knjižnične građe i međuknjižnične posudbe uz porast broja elektronički dostavljenih dokumenata u odnosu na prethodnu godinu;
- sukladno epidemiološkoj situaciji povećan je broj posjeta, radionica i broj polaznika radionica u odnosu na prethodnu godinu;
- povećana su financijska sredstva za nabavu i edukaciju djelatnika u odnosu na prethodnu godinu;
- u četiri knjižnice nisu priznata zvanja višeg knjižničara i knjižničarskog savjetnika.

Specijalne knjižnice:

- zamjećuje se lagani pad posudbe knjižnične građe i porast međuknjižnične posudbe u odnosu na prethodnu godinu;
- sukladno epidemiološkoj situaciji povećan je broj posjeta, radionica i broj polaznika radionica u odnosu na prethodnu godinu;
- povećana su financijska sredstva za nabavu i edukaciju djelatnika u odnosu na prethodnu godinu.

5.1 Baze dostupne posredstvom nacionalne licence

Baza	Sveučilište u Osijeku	Veleučilišta	Visoke škole	Specijalne knjižnice			Ukupno preuzimanja
				KBO, Bolnica Požega	Ostale	Ukupno	
EBMR	4.643	0	0	3.244	300*	3.544	8.187
EBSCO	4.198	0	0	0	1.253**	1.253	5.451
EconLit	49	0	0	0	0	0	49
HeinOnline	5.086	0	0	0	0	0	5.086
IEEE	12.353	0	0	0	0	0	12.353
IOP	364	0	0	0	0	0	364
JSTOR	10.200	1	0	0	5**	5	10.206
MathSciNet	109	0	0	0	0	0	109
OUP	3.526	0	0	0	567**	567	4.093
SciFinder-n	5.706	0	0	0	0	0	5.706
Science Journals	343	0	0	0	88**	88	431
Scopus	25.356	0	0	0	0	0	25.356
Springer	20.534	287	0	0	3.806**	3.806	24.627
Nature	8.422	45	0	0	1.187**	1.187	9.654
Taylor & Francis	2.635	0	0	0	462**	462	3.097
Wiley	28.096	0	0	0	2.050**	2.050	30.146
WoS	79.714	670	0	9.934	6.825**	16.759	97.143
InCities	2.248	24	0	487	288**	775	3.047
Ukupno	213.582	1.027	0	13.665	16.831	30.496	245.105

*EBMR: Opća bolnica Nova Gradiška, Opća bolnica Vinkovci, Opća bolnica Našice, Opća bolnica "Dr. Josip Benčević" Slavonski Brod

** Poljoprivredni Institut Osijek

5.2 Baze dostupne posredstvom institucionalne licence

Knjižnica	Pretplaćenih baza	U njima knjiga	U njima časopisa	e-knjiga	e-časopisa	Broj preuzimanja
Ekonomski fakultet					13	
Filozofski fakultet	1	162	863			582
Pravni fakultet	6	500	45	82	42	700
Veleučilište „Lavoslav Ružička“ u Vukovaru					2	
Odjel središnje knjižnice Kliničkog bolničkog centra Osijek	1					920
Ukupno	8	662	908	82	57	2.202

Problemi koji se javljaju vezano uz rad s bazama podataka i pojedinačnim e-izvorima, knjigama i časopisima:

- nemogućnost iskazivanja broja preuzimanja u svim knjižnicama koje imaju institucionalnu pretplatu,
- nepostojanje platforme na kojoj bi bili objedinjeni e-časopisi i e-knjige
- knjižnice koje imaju mrežno dostupne informacijsko-referalne usluge za arhivirane odgovore na tematske upite mogu samo djelomično aktivirati povezenice na pojedine informacijske izvore

Dostavljeno:

1. Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske, Sektor za arhivsku, knjižničnu i muzejsku djelatnost, načelnica Sektora Jelena Glavić-Perčin
2. Nacionalna i sveučilišna knjižnica Zagreb, Aleksandra Pikić, knjižničarska savjetnica za visokoškolske i specijalne knjižnice na nacionalnoj razini
3. Pismohrana GISKO-a

Za Razvojnu matičnu službu za visokoškolske i specijalne knjižnice GISKO
 Jelena Mokriš, knjižničarska savjetnica